

Florjan Lipuš

Življenjepis

psevdonim Boro Kostanek

slovenski zamejski pisatelj, pripovednik in prevajalec

* 4. maj 1937, Lobnik nad Železno Kaplo, Koroška, Avstrija.

Najpomembnejši slovenski pripovednik na avstrijskem Koroškem. Oče je bil sin številne kmečke družine, gozdni delavec, kasneje kmet. Mati, mu je umrla pri šestih letih v nemškem taborišču. Hodil v osnovno šolo v Lepeni. Gimnazijo je obiskoval na Plešivcu, nato 4 leta študiral bogoslovje, a je študij prekinil. Opravljal je različne poklice; od pisarja, poštnega uradnika, uradnika in zavarovalničarja. Po končanem študiju na pedagoški akademiji v Celovcu, je nekaj časa delal kot učitelj, nato pa je bil tudi zunanji dopisni član SAZU.

S pisateljevanjem se je ukvarjal že v dijaških letih ter bil tedaj urednik slovenskega lista Kres. Kasneje je bil soustanovitelj in glavni urednik osrednje slovenske koroške revije Mladje. S to revijo je lahko mladi rod začel temeljito prenovitev koroške književnosti, njen pohod iz konservativne, poučne in neumetniške tradicije v tok novodobne, razvite, umetniško zahtevnejše in bolj kritično misleče književnosti.

Lipuševa književnost je snovno in slogovno raznovrstna in iščoča, v njenem vsebinskem jedru je pogosto slovenski koroško problem. Uporablja radikalizem. Ukvarja se tudi z raznarodovanjem, ki prihaja s tuje strani in s slovensko politično, kulturno in duhovno mizerijo. Za svoj književni opus je leta 2004 prejel Prešernovo nagrado, bil je nominiran za nagrado Kresnik 2004, na Dunaju je bil odlikovan s častno nagrado za književnost 2005.

Dela

Drama

- Mrtvo oznanilo, 1963 v Mladju

Črtice

- Črtice mimogrede (kratka proza), 1964
- Odstranitev moje vasi, (kratka proza), 1983
- Zgodbe o čuših (kratka proza), 1973

- Jalov pelin (kratka proza), 1985
- Prošnji dan (kratka proza), 1987
- Sršeni (kratka proza), 1997

Romani

- Zmote dijaka Tjaža (družbeni roman), 1972

- Srčne pege (družbeni roman), 1991
- Stesnitev (zgodovinski vojni roman), 1995
- Boštjanov let (družbeni roman), 2003
- [uredi] Antologijski izbor proze
- Škorenj

Zmote dijaka Tjaža

zgradba, vsebina, osebe, različne pripovedne perspektive (pripovedovalcev, Tjažev, zavodsko stališče do Tjaža ...)

Tema, sporočilo odlomka iz berila.

Razlaga modernega romana ob romanu Zmote

Roman opisuje intimno čustveno in duhovno krizo mladega Tjaža v utesnjenem, idejno in nacionalno razdvojenem okolju.

Mladenič je odrastel v težkih razmerah. Njegov zapiti oče je bil nekdanj drvar, ko so ga s te službe odstavili, je postal cestni pometlač. Tjaževa mati je umrla v nemškem koncentracijskem taborišču, ker je podpirala partizane. Tjaž ima težave tudi z vzgojo in šolanjem v verskem zavodu, kjer želijo iz učencev napraviti popolnoma pasivne, verne ljudi brez lastne volje. Tej vzgoji se upre, zato ga izključijo, sam pa napravi samomor. Roman je delno avtobiografski, saj opisuje tudi dogodke iz Lipuševe težke mladosti.

Osebe: Tajž (oznaka, njegove praskarije ...)

Tjaž je sin drvarja in kmečke dekle. Tjaž je neopazen človek majhne rasti. Le nekaj ga dviga nad ostale: sposobnost "praskanja". To pomeni, da z nenavadnimi dejanji moti vsakdanjost in jo pošteno meša. Vrh tega je to dar, da si za "mrzlimi zidovi" dijaškega doma izpraska nenormiran način življenja in tudi druge navduši za to. Prizadeval si je za boljše življenje in razmere, vendar je njegova pot vodila navzgor in bila napornejša od poti ostalih.